

روحانی سنج

گزارش

۱۰۰ روز نخست

دولت دوازدهم

مقدمه

۲۰ آبان ۱۳۹۶، صدمین روز فعالیت دولت دوازدهم است و مجموعه پیش رو، نخستین گزارش از مجموعه گزارش‌های روحانی‌سنج بعد از انتخابات ریاست‌جمهوری سال ۹۶ است. همزمان با سوگند حسن روحانی در مجلس و تمام شدن مقدمات قانونی دور دوم ریاست جمهوری او، فصل دوم روحانی‌سنج، با رونمایی از ۲۶ وعده جدید آغاز شد؛ وعده‌هایی که با وسواس از لابه‌لای برنامه‌های انتخاباتی بیرون کشیده شده و مورد بررسی قرار گرفته‌اند و همه پس از طی مقدماتی به وعده‌های قطعی قابل اندازه‌گیری تبدیل شدند. قول و قرارهای انتخاباتی دولت دوازدهم، اغلب در راستای همان برنامه‌هایی بود که چهار سال پیش در جریان انتخابات سال ۱۳۹۲ وعده داده شده بود. تحت تاثیر تغییر نسبی فضای سیاسی، اقتصادی و اجتماعی ایران در سال ۱۳۹۶، برخی وعده‌ها به روز شده و برخی نیز به شکل وعده‌هایی تازه از کارزار انتخاباتی حسن روحانی سر درآوردند.

وعده‌های اضافه شده پس از انتخابات ۱۳۹۶

سیاست داخلی

در حال پیگیری	اجرای قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات
محقق نشده	ایجاد نهاد ملی حقوق بشر و شهروندی
در حال پیگیری	بهبود سرعت و کیفیت اینترنت به سطح سه کشور اول خاورمیانه
تحقق ناقص	پیگیری تصویب لوایح چهارگانه زیست‌محیطی در مجلس
در حال پیگیری	تخصیص حق‌آبه محیط زیست
پیگیری نشده	تدوین گزارش ملی آب

فرهنگی اجتماعی

در حال پیگیری	اجرای برنامه پزشک خانواده
در حال پیگیری	ارائه و پیگیری لایحه‌ی صدا و سیما
پیگیری نشده	الزام دستگاه‌های دولتی به تدوین و ارائه‌ی پیوست‌های جنسیتی برای طرح‌های ملی
محقق نشده	انتخاب وزیر زن
پیگیری نشده	تاسیس صندوق ملی حمایت از هنر
محقق نشده	حضور زنان در ورزشگاه‌ها
در حال پیگیری	افزایش تغذیه مدارس نوار مرزی کشور
پیگیری نشده	الزام بنگاه‌های خارجی به راه‌اندازی مرکز تحقیق و توسعه در ایران

اقتصاد

اصلاح نظام بانکی	در حال پیگیری
افزایش سالانه یک میلیون گردشگر خارجی	در حال پیگیری
تاسیس صندوق ثروت ملی (اصلاح نقش صندوق توسعه ملی)	در حال پیگیری
توسعه‌ی استارت‌آپ و مشاغل نوآورانه	در حال پیگیری
حفظ تورم تک‌رقمی	در حال پیگیری
دو برابر شدن صادرات غیرنفتی	پیگیری نشده
ریشه‌کن کردن فقر مطلق تا ۱۴۰۰	در حال پیگیری
فعال کردن طرح کاج طی ۱۰۰ روز	در حال پیگیری
ممنوعیت استقراض دولت از بانکها	پیگیری نشده
واریز سالیانه ۱۵ میلیارد دلار از درآمد نفتی به صندوق توسعه ملی	در حال پیگیری

سیاست خارجی

لغو تحریم‌های غیرهسته‌ای	در حال پیگیری
لغو ویزای عراق	در حال پیگیری

وعده‌شمار روحانی‌سنج در حال حاضر ۱۰۰ وعده را نشان می‌دهد که ۷۴ تای آنها از دور قبل باقی مانده و مابقی پس از آغاز به کار دولت دوم روحانی در تابستان ۱۳۹۶ اضافه شده‌اند: ۳۴ وعده در حوزه اقتصاد، ۳۱ وعده در حوزه فرهنگی و اجتماعی، ۲۶ وعده در حوزه سیاست داخلی و ۹ وعده در حوزه سیاست خارجی. دولت دوازدهم چهار سال ۱۰۰ روز کم، فرصت دارد تا این وعده‌ها را که برخی‌شان به جایی رسیده و برخی نرسیده‌اند، به تحقق برساند و در طول این چهار سال روحانی‌سنج به عنوان رسانه‌ای مستقل تلاش می‌کند تا همه این ۱۰۰ وعده را به طور دقیق و منصفانه زیر نظر داشته باشد.

کارنامه کلی

طی ۴ سال و ۱۰۰ روز از آغاز فعالیت حسن روحانی به عنوان رئیس‌جمهور تا کنون ۲۴ وعده محقق شده، ۱۳ وعده به طور ناقص تحقق یافته و ۲۹ وعده دیگر در حال پیگیری‌اند. ۱۵ وعده به طور قطع تحقق نیافته، ۱۳ وعده اصلاً پیگیری نشده و ۶ وعده پس از مدتی پیگیری متوقف شده‌اند.*

محقق شده	۲۴	تحقق ناقص	۱۳	در حال پیگیری	۲۹
محقق نشده	۱۵	متوقف شده	۶	پیگیری نشده	۱۳

در حوزه سیاست داخلی از مجموع ۲۶ وعده، ۵ وعده به طور کامل محقق شده‌اند. ۴ وعده تحقق ناقص یافته‌اند. ۷ وعده همچنان در حال پیگیری‌اند. ۳ وعده به طور قطع محقق نشده‌اند. ۳ وعده متوقف و ۴ وعده اصلاً پیگیری نشده‌اند. بخش فرهنگی و اجتماعی، اما رکورددار وعده‌های محقق نشده است. از مجموع ۳۱ وعده فقط ۴ وعده تحقق یافته‌اند. ۵ وعده هم به طور ناقص محقق شده و ۵ وعده هنوز در حال پیگیری‌اند. اما ۱۰ وعده به طور قطع محقق نشده‌اند، ۳ وعده متوقف شده و ۴ وعده اصلاً پیگیری نشده‌اند. در بخش اقتصاد هیچ وعده محقق نشده یا متوقف شده‌ای وجود ندارد. از مجموع ۳۴ وعده، ۱۱ وعده محقق شده‌اند. ۴ وعده هم در وضعیت تحقق ناقص قرار دارند. ۱۴ وعده همچنان در حال پیگیری‌اند و ۵ وعده نیز اصلاً پیگیری نشده‌اند. و دست آخر در حوزه سیاست خارجی از مجموع ۹ وعده، ۴ وعده محقق شده، ۳ وعده در حال پیگیری‌اند و ۲ وعده نیز تحقق پیدا نکرده‌اند.

کارنامه ۱۰۰ روزه

اما بیستم آبان، صدمین روز دولت دوازدهم، سررسید ۳ وعده انتخاباتی نیز هست. از این ۳ وعده دو تا با نشان «محقق نشده» وعده‌هایی شکست خورده‌اند. یکی انتخاب وزیر زن که با تکمیل کابینه دوازدهم اولین ناکامی حسن روحانی در تحقق وعده‌هایش در دور دوم ریاست‌جمهوری است. دومی هم ایجاد نهاد ملی حقوق شهروندی که با پایان سررسید وعده، هنوز نشانه‌ای از تحقق آن به چشم نمی‌خورد. با این حال روحانی‌سنج همچنان این وعده را زیر ذره‌بین دارد و در صورت تغییر وضعیت آن را به روز خواهد کرد. سومی هم مربوط به تنها وعده صریح روحانی در ارتباط با اشتغال است: فعال کردن سامانه کارورزی جوانان (کاج) که طبق اخباری که به گوش می‌رسد، به شکلی ناقص تحقق یافته، اما تا انتشار گزارش جامع و مستند نمی‌توان به صورت قطع درباره موفقیت آن اعلام نظر قطعی کرد.

* توضیح درباره وضعیت وعده‌ها

پیگیری نشده: تمام وعده‌ها از چنین وضعیتی شروع می‌شوند. تا وقتی که نشانی از پیگیری وعده دیده نشود تغییری در آن ایجاد نخواهد شد. ما به وعده‌هایی این نمره را می‌دهیم که از ابتدا پیگیری نشده یا به مرور دیگر در مورد آن سخن گفته نمی‌شود.

در حال پیگیری: این وضعیت نشان می‌دهد که وعده در دست پیگیری است. علاوه بر تاکیدات شفاهی، اقدامات عملی و قابل اندازه‌گیری نیز در رابطه با وعده از سوی دولت صورت گرفته است.

متوقف شده: پیشرفتی در روند پیگیری وعده دیده نمی‌شود. این ارزیابی نشان می‌دهد که پیشبرد وعده با اراده و تصمیم دولت یا برغم خواست رییس دولت و کابینه متوقف شده است. علت آن می‌تواند محدودیت منابع مالی، مخالفت از سوی قانون‌گذاران یا جابجایی اولویت‌ها در نهادهای مستقل از دولت باشد.

تحقق ناقص: وعده‌هایی این نمره را می‌گیرند که دستاوردهای بسیار کمتر از آن چیزی است که قولش را داده‌اند، ولی آنقدر هست که بتوان آن را در راستای اهداف اولیه و نهفته در وعده ارزیابی کرد.

محقق نشده: این وضعیت نشان می‌دهد که وعده به طور کلی از دستور کار خارج شده و امکان تحقق آنها به حداقل یا صفر رسیده است. علت آن ممکن است عدم پیگیری، عدم توانایی و عقب‌نشینی دولت یا نبود حمایت مجلس و دیگر نهادهای تاثیرگذار درون حاکمیت بوده باشد. نمره محقق نشده لزوماً به معنای آن نیست که دولت با آن موافق نبوده و برای آن تلاش نکرده است.

محقق شده: وعده با همان کیفیتی که ارائه شده، به اجرا درآمده است.

مروری بر وضعیت برخی از وعده‌ها

حوزه فرهنگی-اجتماعی

از مجموع ۱۰۰ وعده انتخاباتی حسن روحانی در هر دو دوره انتخابات ریاست جمهوری، ۳۱ وعده در گروه فرهنگی و اجتماعی دسته‌بندی شده‌اند. در این میان ۸ وعده در مرداد ماه ۱۳۹۶، همزمان با آغاز دولت دوازدهم و بر اساس برنامه انتخاباتی و گفت‌وگوهای رسمی انتخاباتی اضافه شده‌اند و مابقی بازمانده از دوره اول ریاست جمهوری روحانی هستند. از میان وعده‌های مربوط به دور دوم، سررسید یکی فرارسیده و تکلیف آن مشخص شده است. «انتخاب وزیر زن» نخستین وعده‌ای است که روحانی‌سنج به فاصله کمتر از ۱۰۰ روز از آغاز کار دولت دوازدهم و با تکمیل کابینه وضعیت آن را مشخص کرده است.

۴	محقق شده	۵	تحقق ناقص	۵	در حال پیگیری
۱۰	محقق نشده	۳	متوقف شده	۴	پیگیری نشده

معرفی وزیر زن

در زمان تبلیغات انتخابات ریاست جمهوری دوازدهم، حسن روحانی بارها بر لزوم حضور زنان در عرصه‌های مدیریتی تاکید و به انتقاد از رقبای خود و نگاه آنان به حضور زنان در جامعه پرداخته بود. شهیندخت مولاوردی، معاون آن زمان امور زنان و خانواده روحانی، پیش از انتخابات ریاست جمهوری در گفت‌وگویی با روزنامه اعتماد، چنین اظهارنظر کرد: «به اعتقاد من مقدمات و شرایط لازم برای تحقق وعده‌های ایشان فراهم شده و یکی از وعده‌هایشان هم اتفاقاً همین [حضور زنان در کابینه به عنوان وزیر] بوده است». این گفت‌وگو در سایت «معاونت امور زنان و خانواده رییس جمهوری» هم با تیتراژ «معاون امور زنان و خانواده رییس‌جمهور از وعده روحانی برای انتخاب «وزیر زن» خبر داد» منعکس شد.

روحانی اما نه در زمان معرفی اعضای کابینه به مجلس دهم (۲۴ مرداد) و نه در زمان معرفی دو وزیر باقی‌مانده (وزرای علوم و نیرو) زنی را برای کسب مقام وزارت به مجلس معرفی نکرد. به این ترتیب وعده روحانی برای معرفی وزیر زن «محقق نشده» است.

حضور زنان در استادیوم

زنان ایرانی سال‌هاست که اجازه حضور در برخی استادیوم‌های ورزشی برای تماشای بازی تیم‌های مردان را ندارند. در دولت روحانی این محدودیت‌ها شدیدتر و امکان حضور زنان در مسابقه‌های رشته‌هایی چون والیبال یا بسکتبال مردان هم سلب شد.

ستاد انتخاباتی روحانی در سال ۹۶ و در جزوه تبلیغاتی «دوباره ایران» از «تلاش برای فراهم کردن امکان حضور بانوان در ورزشگاه‌ها» به عنوان یکی از وعده‌های او یاد کرده بود.

دولت روحانی پیش از این اعلام کرده بود «[به احترام مراجع](#)» مساله حضور زنان در استادیوم‌های ورزشی را دنبال نکرده بود. بحث‌ها درباره حضور زنان در ورزشگاه‌ها اما در حال حاضر به [شورای عالی انقلاب فرهنگی](#) رسیده. در عین حال شهین‌دخت مولاوردی، دستیار ویژه رییس‌جمهوری در امور حقوق‌شهروندی، آبان ماه سال ۹۶ به ایرنا، خبرگزاری رسمی دولت، [گفت](#) در حال حاضر مساله «حضور زنان در ورزشگاه‌ها در برخی رشته‌های ورزشی تقریباً به آخر راه رسیده و اکنون در دستور کار کمیسیون سیاسی دولت با حضور نمایندگان دستگاه‌های مختلف قرار دارد و در حال بررسی در کمیته تخصصی» است. او اضافه کرده بود که «فعلاً درباره فوتبال امکان حضور زنان فراهم نیست چون نیاز به زیرساخت‌هایی مناسب دارد که باید زمینه‌های لازم مهیا شود».

از سوی دیگر فریبا محمدیان، معاون حوزه بانوان وزارت ورزش و جوانان [مدعی شد](#) که در حال حاضر «در رشته‌های مختلفی مانند قایقرانی، اسکیت، اسکی، سوارکاری، تیروکمان، والیبال، بسکتبال و هندبال شاهد حضور خانواده‌ها در میدانی ورزشی هستیم».

در حال حاضر گزارش موثقی از حضور آزادانه زنان در استادیوم‌های ورزشی و حین مسابقه‌های ملی یا مهم باشگاهی در رشته‌های مختلف وجود ندارد و امکان حضور آنان در مسابقه‌های فوتبال هم فراهم نیست. همچنین با توجه به اظهارات خانم مولاوردی و عدم مشاهده اقدام قابل توجهی از سوی دولت، این وعده «محقق نشده» ارزیابی می‌شود.

لایحه امنیت زنان

تصویب لایحه جامع تامین امنیت زنان در برابر خشونت از جمله وعده‌هایی است که حسن روحانی در «برنامه دولت دوازدهم» به رای‌دهندگان داد. این لایحه گرچه از سوی دولت تهیه شد، اما به دلیل «[اعمال اصلاحیه های متعدد توسط کارشناسان](#)» به مجلس ارائه نشد و برای بررسی بیشتر به [قوه قضاییه](#) رفت.

قوه قضاییه [اعلام کرده است](#) که در بررسی و اصلاح این لایحه، متن پیشنهادی دولت مبنا خواهد بود. مهر ماه سال ۹۶ نیز مدیرکل امور مجلس وزارت دادگستری [خبر داد](#) بررسی این لایحه در قوه‌قضاییه تا دو ماه دیگر (آذر ماه ۹۶) به اتمام خواهد رسید. هنوز مشخص نیست حجم تغییرات اعمال شده از سوی قوه‌قضاییه در این لایحه به چه میزان است و آیا این لایحه پس از بررسی‌های این قوه، به مجلس ارائه خواهد شد یا خیر.

با توجه به مجموعه تحولات رخ داده درباره این لایحه، می‌توان گفت وعده روحانی برای تصویب لایحه تامین امنیت زنان «در حال پیگیری» است.

طرح تحول سلامت و اجرای برنامه پزشک خانواده

«طرح تحول سلامت» یکی از مسایلی بود که حسن روحانی و تیم انتخاباتی او روی آن تاکید گسترده‌ای کردند. «[بیمه همگانی و اجباری سلامت](#)» جزو وعده‌های اجتماعی سال ۱۳۹۲ بود که از روحانی‌سنج نشان «تحقق یافته» گرفت. در این دور نیز روحانی‌سنج این مساله را در قالب دو وعده - یکی تداوم طرح در قالب پیگیری وعده پیشین و دیگری وعده جدید «[اجرای برنامه پزشک خانواده](#)» - همچنان پیگیری خواهد کرد.

آنچه از میان اخبار و گزارش‌های ۱۰۰ روز اخیر می‌توان در این باره یافت، گزارش‌هایی پراکنده درباره وضعیت اجرا و همین‌طور [چالش‌های](#) تامین منابع مالی طرح است. در این میان از یکسو صحبت از بازنگری‌های احتمالی مطرح است، از سویی دیگر برخی با تردید به ادامه طرح تحول نگاه می‌کنند و می‌پرسند آیا طرح تحول سلامت به [بن‌بست](#) رسیده است؟ باید منتظر تحولاتی ماند که در آینده وضعیت قطعی این وعده را مشخص خواهند کرد. تا آن موقع وعده بیمه سلامت - با توجه به آنکه هنوز برقرار است - همچنان محقق و وعده پزشک خانواده در حال پیگیری است.

قانون اداره و نظارت بر صدا و سیما

حسن روحانی در جریان تبلیغات انتخابات ریاست‌جمهوری سال ۹۶ از قصد خود برای ارائه قانون اداره و نظارت بر صدا و سیما خبر داده بود. لایحه‌ای که در دولت یازدهم تدوین و به مجلس ارائه شده بود. براساس «برنامه دولت دوازدهم» دولت برای تصویب این لایحه تلاش خواهد کرد.

بر این اساس دولت قصد داشت قانون «خط مشی، نحوه‌ی اداره و نظارت بر سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران» را تصویب کند. پس از ارائه به مجلس اما بخش تعیین «خط مشی» از این قانون حذف شد. بعدها یک فوریت این طرح نیز به تصویب نمایندگان نرسید و در نهایت قرار شد «یک طرح که برآیندی از همه‌ی پیشنهادات حاضر در کمیسیون است با توافق طرفین به صحن فرستاده شود تا نمایندگان آن را بررسی کنند و در صورت جلب رضایت آنها آن را به تصویب برسانند که کار کارشناسی و جمع‌بندی کمیسیون تا آخر سال ۱۳۹۶ صورت خواهد گرفت».

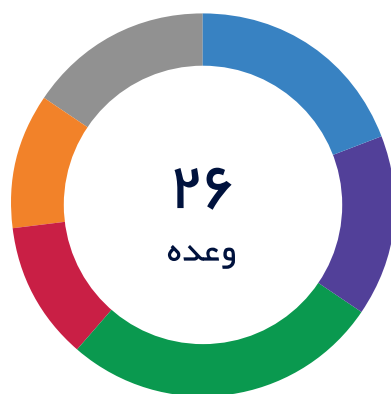
گرچه تاکنون خبر جدیدی درباره این لایحه یا محتوای آن منتشر نشده است، اما با توجه به ارائه لایحه به مجلس و بررسی آن از سوی نمایندگان، شاید بتوان وضعیت این وعده را «در حال پیگیری» دانست.

حوزه سیاست داخلی

کمی بیش از یک چهارم وعده‌های حسن روحانی در بخش سیاست داخلی روحانی‌سنج دسته‌بندی شده‌اند؛ ۲۶ وعده از مجموع ۱۰۰ وعده که ۶ تای آن برگرفته از انتخابات اردیبهشت ماه ۱۳۹۶ است. بسیاری از وعده‌های دور اول، در این دوره نیز هم به صورت شعارهای تبلیغاتی و هم در متن برنامه‌های انتخاباتی تکرار شده‌اند؛ از جمله می‌توان به رفع حصر اشاره کرد که هم در انتخابات سال ۱۳۹۲ و هم چهار سال بعد، اصلی‌ترین مطالبه‌ای بود که از سوی حاضران در برنامه‌های انتخاباتی حسن روحانی شنیده می‌شد.

در میان این وعده‌ها می‌توان به وعده‌های زیست‌محیطی هم مثل [جلوگیری از خشک شدن دریاچه ارومیه](#)، یا [تخصیص حقایق رودخانه‌ها و دریاچه‌ها](#) اشاره کرد که طی سال‌های گذشته ماهیتی سیاسی پیدا کرده‌اند.

روحانی‌سنج تحولات این حوزه را به دقت زیرنظر دارد و عمده تغییراتی را که طی این ۱۰۰ روز درباره این وعده‌ها اتفاق افتاده دنبال کرده است.

محقق شده	۵	تحقق ناقص	۴	در حال پیگیری	۷
محقق نشده	۳	متوقف شده	۳	پیگیری نشده	۴

رفع حصر

رفع حصر از میرحسین موسوی، مهدی کروی و زهرا رهنورد از جمله وعده‌های حسن روحانی در انتخابات ریاست‌جمهوری سال ۹۶ بود. روحانی البته در جریان رقابت‌های انتخاباتی سال ۹۶ به صراحت از «رفع حصر» سخن نگفت، اما رفع حصر اصلی‌ترین شعار و خواسته‌ای بود که در همه کارزارهای انتخاباتی از سوی هواداران مطرح می‌شد و مورد استقبال ضمنی روحانی نیز قرار می‌گرفت. روحانی خود نیز بارها به طور ضمنی با این مطالبه همراهی کرد و از جملاتی استفاده کرد که نشان می‌داد در صورت پیروزی قاطع در انتخابات از عهده این مطالبه برخواهد آمد.

از پاییز سال ۹۶ و پس از اعتصاب غذای مهدی کروی برای خروج ماموران از محل سکونت او، به نظر می‌رسد دوره جدیدی در حصر - دست‌کم برای مهدی کروی - آغاز شده است. او ابتدا برای بار چهارم در دوران حصر با اسماعیل دوستی، از اعضای حزب اعتماد ملی، دیدار کرد و سپس اعلام شد که پس از مرخص شدن مهدی کروی از بیمارستان «اعضای خانواده از جمله فرزندان، عروس‌ها و نوه‌ها هر وقت بخواهند می‌توانند به ملاقات وی بروند. این دیدارها انجام می‌شود و ما هم مشکلی نداریم و هر ساعتی بخواهیم می‌توانیم به ملاقات پدر برویم».

محمدحسین کروی، فرزند مهدی کروی معتقد است که در حال حاضر «اینکه بگوییم تا به حال اقدامی برای رفع حصر صورت گرفته، خیر این چنین نیست و فعلاً نمی‌توان اسم رفع حصر را به کار برد، بلکه باید از اتفاقات اخیر تعبیر گشایش داشته باشیم». با این حال به نظر می‌رسد در شرایط میرحسین موسوی و زهرا رهنورد تغییر آن‌چنانی ایجاد نشده.

اشرف بروجردی، رییس کتابخانه ملی، آبان ماه سال ۹۶ خبر داد که روحانی درباره «مباحث خاص» مانند رفع حصر در حال «مذاکره» است و بر همین اساس «توافقی صورت گرفته که تا پایان سال ۹۶ دامنه حصر آرام آرام کم یا برداشته شود». چند روز پیش از آن علی مطهری، نایب رییس مجلس هم گفته بود که «شرایط جدیدی» درباره حصر به وجود آمده که «نشان می‌دهد گشایشی در وضعیت آنها حاصل شده و بنا دارند قدری فضا را باز و شرایط جدیدی ایجاد کنند».

با این شرایط گروه پژوهش روحانی‌سنج وضعیت وعده «رفع حصر» را به «در حال پیگیری» تغییر داد

نهاد ملی حقوق بشر و شهروندی

پس از ابلاغ منشور حقوق شهروندی از سوی دولت یازدهم در بهار سال ۹۶، حسن روحانی در جریان انتخابات ریاست‌جمهوری وعده داد که در صد روز نخست آغاز به کار دولت دوازدهم، لایحه نهاد ملی حقوق شهروندی را به مجلس ارائه کند. این لایحه پیش از انتخابات ریاست‌جمهوری سال ۹۶ به دولت رفت، اما از آن زمان تاکنون خبر جدیدی درباره این لایحه منتشر نشده است. با توجه به عدم ارائه این لایحه به مجلس در صد روز نخست فعالیت دولت روحانی، این وعده «محقق نشده» است. قطعاً در صورت مشاهده تحولات جدید درباره این وعده، وضعیت آن در روحانی‌سنج هم تغییر خواهد کرد.

بازگشایی انجمن صنفی مطبوعات

حسن روحانی پس از پیروزی در انتخابات ریاست‌جمهوری سال ۹۲ وعده داده بود که انجمن صنفی مطبوعات را بازگشایی خواهد کرد. این وعده در دولت یازدهم محقق نشد، علی‌ریبیعی وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی دولت روحانی ایده‌ی استانی شدن انجمن‌های روزنامه‌نگاران را مطرح کرد و در نهایت برخی روزنامه‌نگاران اقدام به تاسیس «انجمن صنفی روزنامه‌نگاران تهران» کردند.

با این حال ثبت رسمی و آغاز به کار این انجمن ممکن نشد. وزارت کار از ثبت رسمی این انجمن خودداری کرد و خواستار تغییر هیات مدیره انجمن صنفی روزنامه‌نگاران تهران شد. اعضای هیات مدیره این انجمن در نهایت از سمت خود کناره‌گیری کردند. آن‌ها شهریور ماه سال ۹۶ در بیانیه‌ای نوشته بودند وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی «بر مواضع غیرشفاف و غیررسمی خود مبنی بر عدم ثبت انجمن (مگر در صورت همکاری!! در روند چپ‌پس‌پس هیات مدیره پس از انتخابات و تغییر صورت جلسه مجمع عمومی) اصرار دارد. بنابراین پرواضح است که ثبت مصوبات مجمع عمومی موسسان انجمن صنفی روزنامه‌نگاران استان تهران امکان‌پذیر نخواهد بود».

به این ترتیب وعده حسن روحانی برای بازگشایی انجمن صنفی روزنامه‌نگاران همچنان «محقق نشده» است.

استفاده از اقلیت‌های قومی و مذهبی در کابینه

وعده حضور نیروهایی از اقلیت‌های قومی و مذهبی در کابینه به یازدهمین دوره انتخابات ریاست‌جمهوری باز می‌گردد. حسن روحانی وعده داده بود علاوه بر واگذاری امور اقلیت‌ها به یکی از معاونت‌های ریاست‌جمهوری، از آن‌ها در کابینه خود نیز استفاده می‌کند.

گرچه روحانی در دولت یازدهم علی‌یونسی را به سمت دستیار ویژه خود در امور اقوام و اقلیت‌های دینی و مذهبی منصوب کرد و قدم‌هایی در راه اجرای اصل ۱۵ قانون اساسی برداشت، اما هیچ وزیر یا معاون رییس‌جمهوری از میان اقلیت‌های دینی و مذهبی انتخاب نشد. در دولت دوازدهم نیز گرچه برخی از معاونان وزرا از میان اقلیت‌های دینی و مذهبی انتخاب شده‌اند، اما هنوز هیچ یک از اعضای کابینه - وزرا یا معاونان رییس‌جمهوری - از میان اقلیت‌های قومی، مذهبی یا دینی انتخاب نشده‌اند. به این ترتیب وضعیت این وعده حسن روحانی همچون قبل «محقق نشده» باقی می‌ماند.

جلوگیری از خشک شدن دریاچه ارومیه

جلوگیری از خشک شدن دریاچه ارومیه یکی از وعده‌های مهم روحانی در سال ۱۳۹۲ بود. روحانی‌سنج در ماه‌های پایانی فعالیت دولت یازدهم، به استناد گزارش‌های ثبت شده از سوی ستاد احیای دریاچه ارومیه و همین‌طور گزارش‌های میدانی منابع معتبر به این وعده نشان «محقق» داد. مبنای این نشان بر اساس شواهد و مستندات بود که نشان می‌داد فرایند خشک شدن دریاچه که از سال ۱۳۷۴ تا ۱۳۹۳ با کاهش متوسط سالیانه ۳۶ سانتی‌متر سطح آب ادامه داشت، بعد از سال ۱۳۹۳ متوقف شده است.

البته روحانی‌سنج از همان اول **تاکید** داشت که این نشان به معنی احیای دریاچه ارومیه نیست، کم‌اینکه مسئولان ستاد احیای دریاچه نیز در توضیح دستاوردهای خود اعلام کرده‌اند که به هدف اول - یعنی توقف فرایند خشکیدگی - دست پیدا کرده‌اند و عملیات احیای دریاچه برای رساندن سطح آب به تراز اکولوژیک برنامه بلندمدت در دست اجرا است. با این حال همزمان با کاهش فصلی ارتفاع آب دریاچه از میانه تابستان انتقادها هم فزونی گرفت، از جمله برخی کاربران از روحانی‌سنج درباره وضعیت وعده سوال کردند که ما هم تلاش کردیم تا به ابهام‌ها در این باره پاسخ دهیم. به همان نسبت که افزایش فصلی ارتفاع آب دریاچه در اواخر زمستان ۱۳۹۵ و بهار ۱۳۹۶، دلیلی برای تحقق وعده نبود، کاهش فصلی ارتفاع آب نیز دلیل تغییر وضعیت وعده نخواهد بود. در واقع آنچه ملاک تعیین وضعیت این وعده است، ارتفاع متوسط آب سالیانه و الگوی کاهش ارتفاع متوسط آب طی سال‌های مختلف است. روحانی‌سنج همچنان با دقت وضعیت دریاچه ارومیه را زیر نظر دارد.

بهبود سرعت و کیفیت اینترنت به سطح سه کشور اول خاورمیانه

از دیگر وعده‌های انتخاباتی حسن روحانی در اردیبهشت ۱۳۹۶، **بهبود سرعت و کیفیت اینترنت به سطح سه کشور اول خاورمیانه** است. این وعده از متن برنامه انتخاباتی دولت دوازدهم استخراج شده و تردید نیست که دولت متعهد شده کیفیت و کمیت اینترنت را، این بار بر اساس شاخص‌هایی مشخص و قابل اندازه‌گیری ارتقا دهد. در دوره قبل، روحانی موفق شده بود دو نشان «محقق شده» برای دو وعده «**ارزان شدن اینترنت**» و «**افزایش دو برابری پهنای باند**» از روحانی‌سنج بگیرد. در دوره دوم نیز ما با دقت علاوه بر آنکه تحولات مربوط به قیمت اینترنت را همچنان دنبال می‌کنیم، شاخص‌های بهبود کیفیت و سرعت را نیز زیر نظر داریم.

در حال حاضر طبق **آخرین** گزارش شورای رقابت‌پذیری مجمع جهانی اقتصاد ایران ذدر سال ۲۰۱۶ با سرانه پهنای باند بین‌الملل ۲kb/S/۱۵ در رده ۱۰۴ جهانی قرار دارد. در میان کشورهای منطقه اسراییل (رتبه ۲۹)، امارات (رتبه ۳۶)، بحرین (رتبه ۴۰)، قطر (رتبه ۵۰)، عربستان (رتبه ۵۵)، عمان (رتبه ۶۳)، لبنان (رتبه ۶۹)، مصر (رتبه ۱۰۰)، پاکستان (رتبه ۱۰۱) بالاتر از ایران قرار دارند.

سرانه پهنای باند اینترنت بین‌الملل ایران برای تحقق این وعده باید ۱۱۲kb/S برسد، یا به تعبیری ظرفیت اینترنت ایران باید طی چهار سال بیش از ۵/۷ برابر شود، تازه به شرط آنکه ظرفیت سایر کشورها تغییر چندانی نکند. روحانی‌سنج تحولات این وعده را از طریق گزارش‌های معتبر داخلی و بین‌المللی و همچنین تست سرعت اینترنت زیر نظر دارد.

این وعده در حال حاضر «در حال پیگیری» است.

اجرای قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات

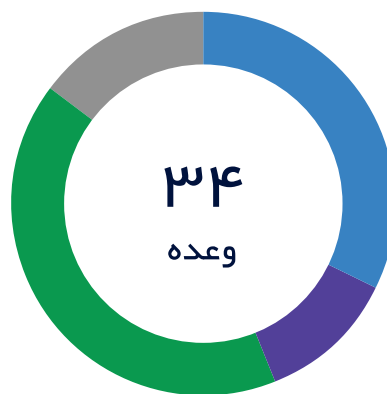
اجرای قانون انتشار و دسترسی آزادانه به اطلاعات از جمله وعده‌هایی است که حسن روحانی در «برنامه دولت دوازدهم» به عنوان یکی از وعده‌های خود به آن اشاره کرده است. این قانون در سال ۸۸ برای اجرا ابلاغ شد، اما تدوین آیین‌نامه اجرایی آن تا سال ۹۴ به طول انجامید.

خرداد ماه سال ۹۶ حسین انتظامی، معاونت مطبوعاتی وزرات فرهنگ و ارشاد اسلامی، خبر از آغاز به کار «سامانه دسترسی آزاد به اطلاعات» و گفت سامانه دائم این قانون به زودی «توسط وزرای محترم ارشاد و ارتباطات، رسماً رونمایی می‌شود».

با توجه به ابلاغ قوانین و راه‌اندازی سامانه موقت برای این قانون، می‌توان این وعده حسن روحانی را «در حال پیگیری» دانست.

حوزه اقتصادی

بخش عمده‌ای از وعده‌های حسن روحانی در دو انتخابات ریاست‌جمهوری یازدهم و دوازدهم وعده‌های اقتصادی بوده است. از مجموع ۱۰۰ وعده ثبت شده در روحانی‌سنج، ۳۴ وعده ماهیت اقتصادی دارند. ۲۴ وعده در سال ۱۳۹۲ ثبت شده‌اند، از میان برنامه‌ها و شعارهای انتخاباتی سال ۱۳۹۶، ۱۰ وعده مستقل به فهرست این وعده‌ها اضافه شدند. از مجموعه این ۳۵ وعده، پرونده بعضی بسته شده است و برخی با تداوم دولت روحانی همچنان در حال پیگیری‌اند. با این حال روحانی‌سنج همچنان تحولات مربوط به همه وعده‌ها را زیر نظر خواهد داشت تا در صورت تغییر وضعیت، آنها را به روز کند. در میان ۱۰ وعده اقتصادی دور دوم، تنها سررسید یکی ۱۰۰ روزه و همزمان با انتشار این گزارش است، مابقی عمدتاً ماهیتی بلندمدت داشته و تا پایان دولت دوازدهم فرصت تحقق خواهند داشت. روحانی‌سنج از ۱۲ مرداد ۱۳۹۶ (آغاز دولت دوازدهم) تا به امروز تحولات زیر را در راستای این وعده‌ها رصد کرده است.

۱۱	محقق شده	۴	تحقق ناقص	۱۴	در حال پیگیری
۰	محقق نشده	۰	متوقف شده	۵	پیگیری نشده

اشتغال (طرح کارورزی)

اشتغال یکی از مهم‌ترین کلیدواژه‌های انتخاباتی در سال ۱۳۹۶ بود، با این همه صریح‌ترین وعده انتخاباتی حسن روحانی در این باره، مربوط به فعال کردن طرح اشتغال و کارورزی (کاج) بود که هم در برنامه مکتوب انتخاباتی و هم گفت‌وگوهای عمومی مورد تاکید قرار گرفت. حسن روحانی صریحا **قول** داد این طرح را در یک برنامه کوتاه‌مدت ۱۰۰ روزه راه بیندازد. مبنای طرح، **مصوبه** ۵ بهمن ماه ۱۳۹۵ شورای عالی اشتغال، برای دوره کاروری دانش‌آموختگان است. به گفته مسئولان دولت یازدهم این طرح پیش از انتخابات به طور آزمایشی در چند استان اجرا شده و نتایج موفقیت‌آمیزی به دست آورده بود، با این همه **سامانه** ملی در اواخر اردیبهشت ماه ۱۳۹۶ و در آستانه انتخابات ۲۹ اردیبهشت ۱۳۹۶ راه‌اندازی شد. با توجه به ساختار این وعده، مبنای تحقق آن شرایطی است که به طور مشخص در برنامه دولت دوازدهم تعریف شده‌اند. گزارش **روحانی‌سنج** برای تعریف این وعده، شرایط تحقق آن را به طور دقیق ترسیم و آن را به استقبال از طرح کاج و انجام تعهدات مالی طرح منوط کرده است.

با رسیدن سررسید وعده، انتشار گزارش جامع عملکرد طرح - که به **گفته** مسئولان وزارت کار ایران - به زودی منتشر می‌شود، می‌توان به قطعیت گفت که وضعیت قطعی این وعده چه خواهد بود. با این حال بر اساس گزارش‌های غیررسمی که تا کنون منتشر شده‌اند تا امروز بیش از ۹۴ هزار نفر (۷۵ درصد پیش‌بینی محافظه‌کارانه طرح) در سامانه کارورزی جوانان (کاج) ثبت نام کرده‌اند که قرار است برای «دوره کارورزی و آشنایی با محیط کار» به کارفرمایان معرفی می‌شوند. اگر این عدد، رقم دقیق و میزان استقبال از طرح باشد، در صورت انجام سایر تعهدات دولت، این وعده به شرایط تحقق ناقص رسیده است، اما تا انتشار گزارش رسمی و معتبر این وعده همچنان «در حال پیگیری» است

تورم

یکی از وعده‌های حسن روحانی در انتخابات دوازدهم، «**حفظ تورم تک رقمی**» بود. او در دور قبلی موفق شده بود، وعده «مهار تورم» را در دور اول **مهار** کند و در سال پایانی دولت یازدهم، نرخ تورم را به کمتر از ۱۰ درصد برساند، در برنامه انتخاباتی دوازدهم رسماً اعلام کرد صیانت از تورم یک رقمی، یکی از وعده‌هایی است که او مسئول تحقق آنها است. روحانی‌سنج برای بررسی وضعیت این وعده شاخص بهای کالاهای مصرفی را که ماهیانه توسط دو نهاد بانک مرکزی و مرکز آمار ایران ارائه می‌شوند به طور مستمر پیگیری و رصد می‌کند. مبنای تحقق این وعده نرخ تورم متوسط سالیانه است و شرایط تحقق آن در متن **گزارش** تعریف وعده در سایت روحانی‌سنج به دقت تشریح شده‌اند.

با گذشت ۱۰۰ روز از آغاز فعالیت‌های دولت دوازدهم، داده‌های موجود در ماه‌شمار تورم روحانی‌سنج نشان می‌دهند نرخ تورم نقطه به نقطه ماهیانه از مرداد ماه به بعد تک رقمی و کمتر از ۹ درصد بوده و نوسان چشمگیری نداشته‌اند.

آمار بانک مرکزی	فروردین	اردیبهشت	خرداد	تیر	مرداد	شهریور	مهر	آبان	آذر	دی	بهمن	اسفند	متوسط سال
شاخص بهای کالا	۸۸/۵	۸۹/۴	۹۰/۹	۹۰/۶	۹۰/۵	۹۱/۰	۹۱/۵	۹۲/۲	۹۳/۴	۹۳/۸	۹۴/۰	۹۴/۷	۹۱/۷
شاخص بهای کالا	۹۵/۰	۹۶/۳	۹۷/۷	۹۸/۳	۹۹/۲	۹۹/۶	۱۰۰/۰	۱۰۰/۲	۱۰۱/۷	۱۰۲/۵	۱۰۳/۷	۱۰۵/۹	۱۰۰/۰
تورم	%۷/۳	%۷/۷	%۷/۵	%۸/۵	%۹/۶	%۹/۵	%۹/۳	%۸/۷	%۸/۹	%۹/۳	%۱۰/۳	%۱۱/۸	%۹/۱
شاخص بهای کالا	۱۰۷/۱	۱۰۷/۸	۱۰۷/۵	۱۰۷/۵	۱۰۷/۷	۱۰۸/۰	۱۰۸/۴						
تورم	%۱۲/۷	%۱۱/۲	%۱۰/۳	%۹/۴	%۸/۶	%۸/۴	%۸/۴						

بر اساس قیمت ثابت سال پایه ۱۳۹۵

آمار بانک مرکزی	فروردین	اردیبهشت	خرداد	تیر	مرداد	شهریور	مهر	آبان	آذر	دی	بهمن	اسفند	متوسط سال
۱۳۹۴	شخص بهای کالا	۲۰۹/۹	۲۱۱/۱	۲۱۳/۵	۲۱۷/۱	۲۱۸/۸	۲۲۰/۲	۲۲۱/۵	۲۲۴/۴	۲۲۵/۱	۲۲۴/۴	۲۲۴/۸	۲۱۸/۹
۱۳۹۵	شخص بهای کالا	۲۲۵/۹	۲۲۵/۰	۲۲۶/۳	۲۳۰/۲	۲۳۳/۸	۲۳۵/۱	۲۳۵/۷	۲۳۷/۸	۲۳۹/۷	۲۴۰/۶	۲۴۳/۴	۲۳۳/۹
	تورم	%۷/۶	%۶/۶	%۶/۵	%۷/۶	%۶/۹	%۶/۸	%۶/۴	%۶/۵	%۷/۲	%۸/۳	%۶/۹	%۶/۹
۱۳۹۶	شخص بهای کالا	۲۴۸/۲	۲۴۷/۶	۲۴۸/۰	۲۵۱/۱	۲۵۲/۸	۲۵۲/۷	۲۵۵/۵					
	تورم	%۹/۹	%۱۰/۰	%۹/۶	%۹/۱	%۸/۳	%۸/۱	%۸/۷					

بر اساس قیمت ثابت سال پایه ۱۳۹۰

در صورت تداوم این وضعیت می‌توان امیدوار به تحقق این وعده بود، اما با توجه به متغیرها و شرایط ناپایدار اقتصادی در ایران، زمان فعلی حتی برای تعیین تکلیف موقت این وعده هم زود است. این وعده در حال حاضر «در حال پیگیری» است.

ریشه‌کن کردن فقر مطلق

یکی از بزرگ‌ترین وعده‌های مطرح شده در انتخابات ریاست جمهوری دوازدهم، «ریشه‌کنی فقر مطلق» بود که هم در طرح و برنامه مکتوب دولت دوازدهم و هم در گفت‌وگوها و نطق‌های انتخاباتی و هم در نخستین سخنرانی‌های پس از پیروزی در انتخابات روی آن تاکید فراوانی شد.

روحانی‌سنج در زمان انتشار اولین گزارش برای تعریف این وعده، تلاش کرد تا بر اساس استانداردها و تعریف‌های داخلی و بین‌المللی و همین‌طور شرایط هزینه و درآمدهای خانوار در ایران و بر پایه محاسبات هزینه‌های اساسی زندگی، شرایطی قابل اندازه‌گیری برای این وعده تعریف کند و شرایط تحقق این وعده را بر اساس ترکیبی از برنامه‌ریزی دولت برای افزایش حقوق مستمری‌بگیران تعریف کند.

در برنامه دولت دوازدهم که اردیبهشت ماه ۱۳۹۶ از سوی ستاد انتخاباتی حسن روحانی منتشر شد آمده است که در همین راستا، در دولت دوازدهم، برنامه‌ای به منظور بهبود شرایط زندگی ۱۰ میلیون کم درآمدترین جمعیت کشور مورد نظر قرار گرفته است. این برنامه طی سه مرحله مشخص زمانی به اجرا در خواهد آمد. مرحله اول: که از ابتدای سال ۱۳۹۶ و در چارچوب قانون بودجه سال اجرا می‌شود، میزان مقرری مددجویان کمیته‌ی امداد و سازمان بهزیستی افزایش پیدا می‌کند.

این کار انجام شده است و از ابتدای سال ۱۳۹۶، مبنای پرداخت مستمری قرار گرفته است. گفته شده در این مرحله ۲ میلیون و ۱۵۰ هزار خانوار تحت پوشش کمیته امداد و سازمان بهزیستی قرار دارند. در مرحله دوم، مستمری پرداختی، مبنای معیار استاندارد زندگی قرار می‌گیرند و هر کسی که درآمدی کمتر از این استاندارد دارد، می‌تواند از دولت درخواست کند تا مابه‌تفاوت آن را به حسابش واریز کنند. در مرحله سوم و بعد از سال ۱۳۹۸، استاندارد تعریف شده بر متناسب با رشد اقتصادی و سیاست‌های حمایتی بازنگری خواهد شد.

بر اساس برنامه زمان‌بندی این وعده، در حال حاضر در مرحله اول قرار داریم. مرحله اول پیش از آغاز به کار دولت دوازدهم با افزایش حقوق مستمری‌بگیران سازمان بهزیستی و کمیته امداد آغاز شد. آن طور که از شواهد و قرائن برمی‌آید نشانه‌ای از کاهش یا قطع و عدم انجام این مرحله دیده نمی‌شود. از سوی دیگر هنوز موعد انتشار آمار رسمی هزینه و درآمد خانوار شهری و روستایی فرانسیده که بر اساس آن بتوان تغییر در وضعیت دهک‌های پایینی مشاهده کرد. به همین دلیل باید صبر کنیم تا ببینیم طی ماه‌های آینده چه تحولاتی در این حوزه صورت خواهد گرفت و سرنوشت این وعده به کجا خواهد انجامید.

افزایش صادرات غیرنفتی

یکی از وعده‌های اقتصادی دور دوم ریاست جمهوری حسن روحانی دو برابر کردن حجم صادرات غیرنفتی ایران طی مدت چهار سال است. او در ایام انتخابات **متعهد** شد «سالانه ۲۵ درصد، یعنی در طول ۴ سال ۱۰۰ درصد صادرات غیرنفتی» را افزایش دهد و با این کار رونق چشمگیری در حوزه تولید و تجارت ایجاد کند. با این حال نخستین گزارش‌های **عملکرد تجاری کشور** نه تنها اثری از پیشرفت در تحقق این وعده ندارند، بلکه نشان می‌دهند صادرات غیرنفتی ایران (چه با احتساب آمار میعانات گازی و چه بدون آن) در ۶ ماه نخست سال ۱۳۹۶، نسبت به مدت مشابه سال ۱۳۹۵، کاهش داشته است.

شرح	شش ماهه نخست ۱۳۹۵	شش ماهه نخست ۱۳۹۶	تغییرات
صادرات غیر نفتی - کالا و میعانات گازی	۲۱,۲۲۳	۲۰,۵۴۴	منفی ۳/۲ درصد
صادرات غیرنفتی - بدون میعانات گازی	۱۷,۵۱۱	۱۷,۰۲۳	منفی ۲/۸ درصد
واردات کالا	۲۰,۴۵۱	۲۳,۵۹۹	منفی ۱۵/۴ درصد
تجارت کالا	۴۴,۱۴۳	۴۱,۶۷۴	منفی ۵/۶ درصد
تراز	۷۷۲	-۳,۰۵۵	منفی ۴۹۵/۷ درصد

حجم کل صادرات غیرنفتی ایران (با احتساب میعانات گازی) در سال ۱۳۹۵، بیش از ۴۳ میلیارد دلار بوده است. دولت روحانی برای رسیدن به مرزهای تحقق این وعده در پایان سال جاری، باید تا انتهای سال به رکورد ۵۴ میلیارد دلار برسد و حجم صادرات نیمه دوم سال را به ۷/۱ برابر نیمه اول برساند. اتفاقی که کمی دور از ذهن به نظر می‌رسد، با این حال باید منتظر ماند و دید در پایان سال ۱۳۹۶، وعده روحانی در سال اول چه سرنوشتی پیدا خواهد کرد.

افزایش سالانه یک میلیون گردشگر خارجی

یکی از وعده‌های مورد تاکید حسن روحانی در هر دو انتخابات ریاست جمهوری سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۶، رشد و رونق گردشگری بود. او در دور اول نقطه مشخص هدفی را تعیین نکرده بود و صرفاً **قول** داده بود تعداد گردشگران خارجی در دولت او افزایش پیدا کند. روحانی‌سنج در پایان دولت یازدهم، با توجه به پیشرفت‌های به دست آمده که کمتر از سطح توقع اولیه بود، به این وعده نمره تحقق ناقص داد. این بار اما رییس‌جمهوری ایران به طور دقیق عدد و رقم تعیین کرده و **وعده** داده تا سالانه یک میلیون نفر به تعداد گردشگران خارجی اضافه شود. در آخرین تحولات سازمان جهانی سفر و گردشگری، در **گزارش** سالیانه خود درباره تاثیرات توریسم در ایران، پیش‌بینی کرده تعداد گردشگران خارجی در پایان سال ۲۰۱۷ با رشد ۶/۱۱ درصدی به ۵ میلیون و ۵۳۱ هزار نفر برسد. در صورت تحقق این پیش‌بینی، به تعبیری بیش از ۵۰۰ هزار نفر به تعداد توریست‌های خارجی در سال ۲۰۱۷ اضافه می‌شود که اگرچه برای تحقق کامل وعده کافی نیست، اما طبق استانداردی که پیش‌تر برای بررسی این وعده تعیین شده، وضعیت آن را در سال اول دولت دوازدهم در محدوده «تحقق ناقص» قرار خواهد داد.

سال	۲۰۱۳	۲۰۱۴	۲۰۱۵	۲۰۱۶	پیش‌بینی ۲۰۱۷
تعداد توریست‌های خارجی	۴,۷۶۰,۰۰۰	۴,۹۶۸,۰۰۰	۵,۲۳۷,۰۰۰	۴,۹۵۵,۰۰۰	۵,۵۳۱,۰۰۰
میزان افزایش نسبت به سال قبل	۹۲۶,۰۰۰	۲۰۸,۰۰۰	۲۶۹,۰۰۰	-۲۸۲,۰۰۰	۵۷۶,۰۰۰
رشد	%۲۴/۱۵	%۴/۳۷	%۵/۴۱	-%۵/۳۸	%۱۱/۶۲

حوزه سیاست خارجی

از مهمترین وعده‌های حسن روحانی در سال ۱۳۹۲ حل مشکل برنامه هسته‌ای و بهبود روابط ایران با کشورهای جهان به ویژه غرب بود. دولت یازدهم موفقیت‌های بزرگی را در حوزه سیاست خارجی در کارنامه خود ثبت کرد که بی‌شک توافق هسته‌ای بین ایران و شش قدرت جهانی (برنامه جامع اقدام مشترک «برجام») که به بیش از یک دهه بحران هسته‌ای پایان داد مهمترین آن‌هاست. برداشته شدن تحریم‌های کمرشکن هسته‌ای فرصت‌های زیادی را برای اقتصاد ایران به وجود آورد و تا حد زیادی راه را برای بهبود روابط ایران و اروپا گشود.

روی کار آمدن دونالد ترامپ در آمریکا به عنوان منتقد سرسخت برجام، پایان این ماه عسل بود. با وجودی که فعلاً تحریم‌های بین‌المللی مشابه سال‌های گذشته علیه ایران صادر نشده است، اما کنگره و دولت جدید آمریکا، یک‌طرفه به تحریم برنامه موشکی و نهادهای مرتبط با آن به ویژه سپاه پاسداران ادامه می‌دهند. در حال حاضر، از مجموع میان وعده‌ها ثبت شده در روحانی‌سنج، ۹ وعده در حوزه سیاست خارجی هستند.

محقق شده	۴	تحقق ناقص	۰	در حال پیگیری	۳
محقق نشده	۲	متوقف شده	۰	پیگیری نشده	۰

بهبود روابط با عربستان و کشورهای حاشیه خلیج فارس

شاید یکی از بزرگترین ناکامی‌های حسن روحانی در سیاست خارجی، عدم تحقق وعده تنش‌زدایی با کشورهای حاشیه خلیج فارس به ویژه عربستان سعودی باشد که از وعده‌های نخستین کارزار انتخاباتی‌اش بود. وعده‌ای که با وجود تغییر لحن دو کشور نسبت به یکدیگر در سال اول دولت یازدهم، خیلی زود حتی تنش‌آمیزتر از گذشته شد. اختلافات دو کشور بر سر بحران‌های سوریه و یمن و همچنین حادثه منا، در آتش این خصومت‌ها دمید. پس از حمله به سفارت و کنسولگری سعودی در تهران و مشهد در اعتراض به اعدام شیخ نمر باقر النمر، روحانی شیعه در عربستان، روابط دیپلماتیک دو کشور به کلی قطع شد.

پس از آن بود که بحرین، سومالی، سودان و چند کشور دیگر نیز به روابط دیپلماتیک خود با ایران پایان دادند و امارات روابط دیپلماتیک خود را با ایران کاهش داد. روحانی‌سنج وضعیت این وعده را به محقق نشده تغییر داد. در روزهای اخیر استعفای دوران انتظار سعد حریری نخست وزیر لبنان در عربستان سعودی که طی بیانیه شدیدالحنی ایران را متهم به دخالت در امور لبنان و منطقه کرد. خبر سرنگونی یک موشک بالستیک پرتاب شده از یمن که فرودگاه ریاض پایتخت عربستان را هدف قرار داده بود و سعودی‌ها ایران را مسئول آن می‌دانستند روابط تنش‌آمیز دو کشور را به

تیره‌ترین حد خود در سال‌های اخیر رسانده است. وزیر امور خارجه عربستان آن را «اعلام جنگ» دانست و ولیعهد سعودی ایران را به «تهاجم نظامی مستقیم» متهم کرد. ایران هرگونه دخالت در این حمله را انکار کرده است ولی حسن روحانی در عربستان را به «تقویت داعش» و «دشمنی با مردم منطقه» متهم کرد و خطاب به مقامات سعودی گفت که «بزرگتر از شماها نتوانستند علیه ملت ایران کاری از پیش ببرند.»

با توجه به تحولات اخیر، امید به بهبودی روابط بین دو قدرت منطقه را در آینده نزدیک اندک و دست نیافتنی می‌نماید.

بازگرداندن اعتبار گذرنامه ایرانی

یکی از وعده‌های روحانی در سال ۱۳۹۲، [بازگرداندن اعتبار گذرنامه ایرانی](#) بود، اما زور دولت اول حسن روحانی به تحقق این وعده نرسید. به اعتبار رده‌بندی‌های موسسات معتبر بین‌المللی، نه تنها بهبودی در وضعیت گذرنامه ایرانی به وجود نیامده، بلکه وضعیت ایران در فهرست رده‌بندی‌ها به نسبت سال ۲۰۱۳ بدتر نیز شده است.

سال	۲۰۱۳	۲۰۱۴	۲۰۱۵	۲۰۱۶	۲۰۱۷
تعداد کشور با امکان سفر بدون ویزا	۴۰	۴۰	۳۷	۳۷	۳۸
رتبه ایران	۸۶	۸۷	۱۰۱	۹۸	۹۵

با این حال اخیراً معاون کنسولی امور مجلس وزارت امور خارجه [مدعی](#) شده با توجه به «افزایش صدور ویزا» برای اتباع ایرانی «میزان اعتماد به گذرنامه ایرانی چند برابر شده است». این مقام مسئول در گفته‌های خود از ۵ تا ۶ برابر شدن آمار صدور ویزا برای ایرانیان گفته، اما بررسی‌های ما نشان می‌دهد در مورد خاص ویزای شینگن اتحادیه اروپا، اگرچه آمار صدور ویزا برای ایرانیان بیشتر شده، اما تغییرات با آنچه گفته شده فاصله زیادی دارد.

[در سال ۲۰۱۶](#)، از مجموع ۲۲۴ هزار و ۵۰۰ درخواست، کشورهای اروپایی بیش از ۱۹۶ هزار ویزا صادر شده است، در حالی که در سال ۲۰۱۳ از میان ۱۶۰ هزار درخواست، بیش از ۱۳۰ هزار نفر ویزا نگرفته‌اند. یا به عبارتی نرخ رد کردن درخواست ویزا از ۱۹ درصد به ۱۲ درصد کاهش پیدا کرده است. این آمار اگرچه نشان می‌دهد که شانس ایرانیان برای گرفتن ویزای اتحادیه اروپا به نسبت ۵ سال پیش بیشتر شده، اما این تغییرات فاصله زیادی با ادعاهای مطرح شده دارد.

از سوی دیگر مقامات وزارت خارجه مدعی‌اند ۷۶ کشور دنیا با ایران لغو ویزای سیاسی و خدمت دارند. این آمار را روحانی‌سنج نمی‌تواند به طور مستقل تایید کند، اما به فرض تایید باز هم نمی‌توان آن را برای تغییر وضعیت وعده کافی دانست؛ چراکه بر اساس استانداردهای معتبر بین‌المللی، اعتبار گذرنامه ایرانی نه تنها بیشتر نشده، بلکه از چهار سال پیش تا به امروز کمتر هم شده است.

نشان «محقق نشده» همچنان روی پیشانی این وعده است.